

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İklim değişikliği, Dünya'nın iklim sisteminde uzun yıllara yayılan sıcaklık, yağış, rüzgâr ve mevsim döngüsü gibi unsurlarda meydana gelen, doğal değişkenliğin ötesine geçen ve büyük ölçüde insan faaliyetlerinden kaynaklanan uzun vadeli değişiklikleri ifade etmektedir.

Türkiye, sahip olduğu agroekolojik çeşitlilik ve farklı iklim kuşakları sayesinde tarımsal üretimde güçlü potansiyellere sahip olmasına rağmen, iklim değişikliğine bağlı olarak artan kuraklık riski, bu potansiyeli her geçen gün daha fazla tehdit etmektedir. Kuraklık; tarımsal üretimi doğrudan etkileyen en belirgin iklimsel risklerden biri olarak öne çıkmakta, üretim kayıplarına, gıda güvencesi risklerine ve kırsal gelir düzeylerinde düşüşe yol açmaktadır. Türkiye'nin birçok tarım havzasında yeraltı su seviyeleri hızla düşmekte; kontrolsüz kuyular ve artan sulama ihtiyacı nedeniyle su bütçesi açık vermektedir. Bu durum hem tarımsal üretim hem de içme suyu güvenliği açısından kritik bir kırılganlık oluşturmaktadır.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı Ağustos 2024 – Temmuz 2025 Dönemi Kuraklık Haritası'na göre, Türkiye'nin İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgeleri'nde şiddetli ve olağanüstü kuraklık etkisi artış göstermektedir. Aynı zamanda baraj doluluk oranları kritik seviyelere gerilemekte, yer altı sularında ciddi çekilmeler yaşanmakta, tarımsal sulama ihtiyacını karşılayacak rezervler azalmakta ve pek çok bölgede çiftçiler sulama yapılamadığı için üretimden çekilmektedir.

Kuraklık; sadece su kıtlığına değil, aynı zamanda toprakta organik madde kaybı, mikrobiyolojik dengenin bozulması, verim düşüşü ve bitki hastalıklarında artış gibi zincirleme sonuçlara yol açmaktadır. Özellikle tahıl, baklagil, yem bitkileri ve meyvecilik alanında üretim düşüşleri gözlemlenmektedir. Kuraklık koşullarının yoğunlaştığı bazı tarımsal havzalarda, özellikle hububat üretiminde verim kayıplarının %15 ila %30 arasında değişebileceğine ilişkin sektörel değerlendirmeler ve yerel gözlemler kamuoyuna yansımaktadır.

Kuraklığın sosyoekonomik etkileri de ciddi boyutlardadır. TARSİM kapsamında sunulan kuraklık teminatının kapsamı ve ödeme düzeyi, üreticilerin maruz kaldığı zararları çoğu durumda karşılayamamaktadır. Bu nedenle küçük işletmeler iklimsel riskler karşısında mali olarak savunmasız kalmaktadır. Kuraklık etkileri nedeniyle son yıllarda birçok bölgede nadasa bırakılan alanların belirgin biçimde arttığı, küçük ölçekli üreticilerin önemli bir kısmının ise maliyetler ve su yetersizliği nedeniyle üretimden çekildiği görülmektedir. Bu eğilim kırsal yoksullaşmayı ve iç göç riskini artırmaktadır.

Kuraklık nedeniyle hububat, baklagil ve yem bitkilerinde düşen üretim, Türkiye'nin dışa bağımlılığını artıran bir risk oluşturmaktadır. Küresel piyasalardaki dalgalanmalar dikkate alındığında bu durum stratejik bir kırılganlık yaratmaktadır. Tarımsal üretimde yaşanan düşüşler gıda enflasyonuna doğrudan yansımakta; özellikle sebze ve meyve fiyatlarında kuraklık dönemleriyle eş zamanlı yükselişler gözlemlenmektedir. Bu durum dar gelirli hanelerin gıda erişimini olumsuz etkilemektedir.

Kamu politikaları açısından bakıldığında ise, kuraklığa karşı adaptasyon kapasitesinin artırılması, sulama altyapısının modernize edilmesi, yerli ve kuraklığa dayanıklı tohum çeşitlerinin geliştirilmesi, damla sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması, çiftçilere yönelik kuraklık sigorta sistemlerinin güçlendirilmesi ve su kaynaklarının verimli kullanımını esas alan yasal ve yönetsel reformların gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, kuraklığın Türkiye tarımı üzerindeki etkilerinin bölgesel kırılganlıklarıyla birlikte detaylı biçimde araştırılması, su kaynakları yönetimi, toprak koruma, üretim desenleri, çiftçi direnci ve kamu destek politikalarının yeterliliğinin analiz edilmesi, iklim değişikliğine bağlı kuraklıkla mücadelede sürdürülebilir ve bütüncül kamu politikalarının geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 02.12.2025

Sadullah KISACIK

Adana Milletvekili

GEREKÇE

Kuraklık, Türkiye'nin tarım sektörü için en kritik iklimsel tehdittir. 2023 ve 2024 yıllarında ülke genelinde sıcaklık rekorları kırılmış, yağış rejimleri bozulmuş ve birçok tarım havzası kuraklık riski altına girmiştir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2024 yılı verilerine göre, Türkiye genelinde yağışlar uzun yıllar ortalamasına göre önemli oranda azalmış; özellikle Konya Ovası, Harran Ovası, Gediz ve Büyük Menderes havzalarında “orta” ile “şiddetli” düzeyde kuraklık etkileri tespit edilmiştir. Bu bölgelerde toprak nemi ve yer altı su rezervlerinde ciddi azalmalar yaşanmakta, tarımsal üretim açısından riskler artmaktadır.

Son yıllarda su kaynaklarında ciddi azalmalar yaşanmış; 2025 itibarıyla Türkiye genelindeki barajların ortalama doluluk oranı %42,2'ye gerilemiştir. Konya gibi bazı illerde baraj doluluk oranlarının tekil barajlarda %15-20'ler gibi kritik seviyelere düştüğü görülmektedir. Sulama birlikleri birçok bölgede üreticilere su tahsis edemez hâle gelmiş, yazlık ekimlerde ciddi düşüşler gözlenmiştir. Su yönetimine ilişkin görev ve yetkilerin birçok kurum arasında dağınık olması, planlama ve denetim süreçlerinde uyum sorunlarına yol açmakta; kuraklıkla mücadelede etkinliği azaltmaktadır.

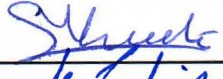
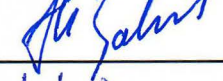
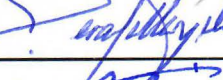
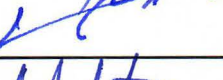
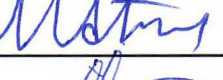
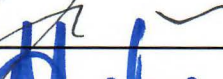
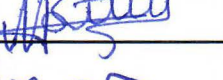
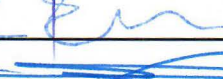
Kuraklık, özellikle küçük ölçekli ve geçimlik üretim yapan çiftçiler açısından büyük bir yıkıma yol açmakta, sulama yapamayan üretici tarlasını nadasa bırakmakta veya üretimden tamamen vazgeçmektedir. TARSİM verilerine göre, 2024 yılında kuraklık nedeniyle yapılan tarımsal zarar taleplerinde önceki dönemlere göre anlamlı bir yükseliş yaşanmıştır. Gıda enflasyonuna etkisi de dolaylı olarak hissedilmektedir.

Öte yandan, mevcut ulusal su ve kuraklık stratejilerinin bölgesel riskleri tam olarak yansıtmadığı ve güncel iklim projeksiyonlarıyla uyumlu bir uygulama çerçevesi sunmadığı görülmektedir. Bu durum politika etkinliğini sınırlamaktadır. Kuraklığa dayanıklı tohum geliştirme projeleri ve agroekolojik yöntemlerin desteklenmesi ise son derece yetersizdir.

Kuraklık sadece tarımın değil, sosyal yapının da bozulmasına neden olmaktadır. Üretimden çekilen çiftçiler kentlere göç etmekte, kırsalda nüfus azalışı ve yaşlı nüfus oranı artmaktadır. Kuraklığın gıda arz güvenliğini ve ekonomik istikrarı tehdit eden çok boyutlu etkileri, bu olguyu yalnızca tarımsal bir mesele olmaktan çıkararak ulusal güvenlik düzeyinde ele alınması gereken bir konu haline getirmektedir.

Bu nedenlerle, Türkiye'nin iklim değişikliği bağlamında kuraklığa karşı kırılganlığını azaltmak için bölgesel etki analizlerine dayalı, sürdürülebilir, bilimsel temelli ve toplumsal adalet içeren bir tarımsal dönüşüm stratejisine ihtiyacı vardır. Kuraklıkla mücadele sadece teknik değil aynı zamanda sosyal, yönetsel ve ekonomik boyutlarıyla da ele alınmalıdır.

Bu çerçevede, Türkiye'de tarım alanlarını tehdit eden kuraklığın boyutlarının, etkilerinin ve çözüm yollarının, su yönetiminden tohum politikasına, üretici desteklerinden kırsal altyapıya kadar pek çok yönüyle bütüncül biçimde araştırılması, iklim krizine dirençli, sürdürülebilir tarım politikalarının oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması zaruri hâle gelmiştir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	